

Pjer
Lemetr

ALEKS

Prevela sa francuskog
Gordana Breberina

■ Laguna ■

Naslov originala

Pierre Lemaitre

ALEX

Copyright © Éditions Albin Michel, 2011

Translation copyright © 2014 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.

SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Za Paskalinu.

*Žeralu,
zbog našeg prijateljstva.*

I

1

Aleks to obožava. Već skoro čitav sat isprobava, premišlja se, izlazi, vraća se, ponovo proba. Perike i umetke za kosu. Mogla bi tu da provodi čitava popodneva.

Otkrila je, sasvim slučajno, tu prodavnicu na Bulevaru Strazbur pre tri ili četiri godine. Nije istinski ni obratila pažnju, ušla je iz radoznalosti. Šokirala se kad je videla sebe s riđom kosom, doživela je takav preobražaj da je smesta kupila tu periku.

Aleks može da nosi maltene sve, jer je stvarno lepa. Nije uvek bilo tako, to se desilo u adolescenciji. Pre toga je bila prilično ružna i užasno mršava devojčica. Ali kad je krenulo, bilo je poput ogromnog talasa, telo se promenilo gotovo odjednom, kao da se radilo o ubrzanom morfingu,* i Aleks je, za samo nekoliko meseci, postala neodoljiva. Pošto niko, počev od nje same, nije više očekivao tu iznenadnu milost, nije istinski ni poverovala u nju. Do dana današnjeg.

* Tehnika za specijalne filmske efekte kojom se slike pretapaju jedna u drugu. (Prim. prev.)

Nije ni pretpostavljala, na primer, da riđa perika može tako dobro da joj stoji. To je bilo otkrovenje. Nije mogla ni da zamisli razmere te promene, njen intenzitet. Perika je veoma površna, ali je, iz nekog neobjašnjivog razloga, imala utisak da se zbilja dešava nešto novo u njenom životu.

Nije, zapravo, nikad nosila tu periku. Čim se vratila kući, shvatila je da je vrlo lošeg kvaliteta. Izgledala je neprirodno, ružno, izgledala je jeftino. Bacila ju je. Ne u kantu za đubre, nego u fioku komode. Povremeno bi je uzela i gledala se s njom na glavi. Nema veze što je ta perika bila grozna, jedna od onih koje vrište: „Ja sam od najgore sintetike“, ono što je Aleks videla u ogledalu davalo joj je potencijal u koji je želela da veruje. Vratila se na Bulevar Strazbur, natenane je razgledala kvalitetne perike, koje su možda bile malo skupe za njenu platu bolničarke zaposlene na određeno vreme, ali su stvarno mogle da se nose. I upustila se u to.

U početku nije lako, treba se odvažiti. Kad je neko, kao Aleks, prilično iskompleksiran, treba dobrih pola dana da se stisne petlja kako bi se to uradilo. Treba se lepo našminovati, uskladiti odeću, cipele, tašnu (u stvari, treba pronaći odgovarajuće stvari među onim što već imate, ne možete sve iznova da kupite svaki put kad promenite frizuru...). Ali onda izađete na ulicu i odmah ste neko drugi. Ne izistinski, već skoro. I mada to ne menja život, pomaže da se prekrati vreme, pogotovo kad više ne čekate bogzna šta.

Aleks voli tipske perike, one koje šalju jasne poruke u stilu: „Znam na šta mislite“ ili „Dobro mi ide i matematika“. Ona koju danas nosi kaže nešto u stilu: „Mene nećete naći na *Fejsbuku*.“

Uzima model pod nazivom „*Urban choc*“ i upravo u tom trenutku ugleda kroz izlog tog muškarca. Na trotoaru je, preko puta, i pretvara se da nekoga ili nešto čeka. Treći put

za dva sada. Prati je. To je sada izvesno. Zašto mene? To je prvo pitanje koje postavlja sebi. Kao da muškarci mogu da prate sve devojke osim nje. Kao da ne oseća stalno njihove poglede na sebi, svuda, u prevozu, na ulici. U prodavnica-ma. Aleks se dopada muškarcima svih životnih doba, to je prednost tridesetogodišnjakinja. Uvek je, međutim, iznenađena. „Tolike žene izgledaju mnogo bolje od mene.“ Aleks stalno prolazi kroz krizu samopouzdanja, stalno je obuzeta sumnjom. Još od detinjstva. Mucala je sve do adolescencije. Muca i dan-danas, kad izgubi prisebnost.

Ne poznaje tog čoveka, primetila bi nekoga ko tako izgleda, ne, nikad ga nije videla. Osim toga, tip od pedeset godina prati tridesetogodišnju devojku... Nije da se ona čvrsto drži principa, ali ovo je čudi, to je sve.

Aleks spusti pogled na druge modele, odglumi da se pre-mišlja, a onda prođe do drugog kraja prodavnice i stane u ugao odakle može da posmatra pločnik. Sigurno se bavio sportom, reklo bi se da mu je odeća tesna, on je od onih nabijenih muškaraca. Dok miluje plavu, gotovo belu periku, pokušava da se seti kad je prvi put postala svesna njegovog prisustva. U metrou. Primetila ga je u dnu vagona. Pogledi su im se sreli i uspela je da vidi kako joj se osmehnuo, trudeći se da mu osmeh deluje uglađeno, srdačno. Ne dopada joj se njegovo lice zato što mu iz pogleda izbija neka fiks-ideja. I, pre svega, zato što bezmalo nema usne. Instinktivno je postala podozriva, kao da svi koji nemaju usne nešto kriju, neke strašne tajne, nevaljalstva. I zbog ispupčenog čela. Nije stigla da mu vidi oči. Šteta. Po njenom mišljenju, one ne mogu da prevare, ona uvek tako procenjuje ljude, na osnovu pogleda. Tamo, u metrou, nije, naravno, htela da gubi vreme na jednog takvog tipa. Neupadljivo se okrenula na drugu stranu, leđima prema njemu, zavukla je ruku u tašnu i potražila mp3

plejer. Pustila je *Nobody's Child* i odjednom se zapitala nije li ga već videla, prethodnog dana ili dva dana ranije, ispred svoje zgrade. Slika je zbrkana, nije sigurna. Trebalo bi da se okrene i ponovo ga pogleda ne bi li oživila to nejasno sećanje, ali neće da se izlaže opasnosti da ga ohrabri. Sigurno ga je, međutim, videla ponovo, posle susreta u metrou, pola sata kasnije, na Bulevaru Strazbur, u trenutku kad se vraćala u radnju. Predomislila se, htela je ponovo da pogleda smeđu periku srednje dužine, s pramenovima, iznenada se okrenula i spazila ga, malo dalje, na pločniku: naglo se zaustavio i pravio da gleda izlog. Sa ženskom odećom. Uzalud se trudio da deluje zadubljeno...

Aleks ostavlja periku. Nema nikakvog razloga za to, ali ruke joj drhte. To je glupo. Dopada mu se, prati je, okušava sreću, pa neće je napasti na ulici. Aleks protrese glavu, kao da hoće da sredi misli, i kad ponovo pogleda na pločnik, muškarca više nema. Ona se nagne, pogleda desno, pa levo, ali nema nikoga, on nije više tamo. U olakšanju koje oseća ima nečeg preteranog. Mada ponavlja sebi: „Ovo je glupo“, ipak normalnije diše. Na izlazu iz prodavnice ne može da odoli da se ne zaustavi, proverii još jednom. Još malo pa će se sad brinuti zbog njegovog odsustva.

Aleks pogleda na sat, pa u nebo. Vreme je prijatno, ima još skoro sat do mraka. Ne ide joj se kući. Trebalo bi da svrati u neku bakalnicu. Pokušava da se seti šta je ostalo u frižideru. Kad je reč o nabavci, stvarno je nemarna. Njena pažnja je usredsređena na posao, udobnost (Aleks pomalo preteruje) i, mada to ne želi baš da prizna sebi, odeću i obuću. I tašne. I perike. Volela bi da je usredsređena na ljubav, ali ljubav je posebna tema, deo njenog života u kome vlada pustoš. Nadala se, htela je, a onda je odustala. Danas više ne želi da se bavi tom temom, nastoji da što manje misli na to. Jedino

se trudi da ne pretvori kajanje u poslužavnik odmrznute hrane ispred televizora, da se ne ugoji, ne poružni. Uprkos tome, iako je sama, retko se oseća usamljeno. Ima planove do kojih joj je stalo, na osnovu njih organizuje vreme. Od ljubavi nema ništa, ali to je tako. I ne pada joj toliko teško otkako se sprema da ostane sama. Uprkos tome što je sama, Aleks pokušava da živi normalno, da pronade zadovoljstva. Često joj pomaže ta ideja da priušti sebi sitna zadovoljstva, ta pomisao da i ona, isto kao drugi, ima pravo na njih. Večeras je, na primer, odlučila da se vrati da večera u *Mon-Toneru*, u Ulici Vožirar.

Malo je poranila. Ovo joj je drugi put da dolazi. Prošle nedelje je bila prvi put i sigurno se sećaju lepe ridokose mlade žene koja večera potpuno sama. Večeras joj kažu „dobar dan“ kao da je redovna gošća, konobari gurkaju jedan drugog laktom, pomalo nespretno flertuju s lepom gošćom, ona se smeška, konobari nalaze da je stvarno dražesna. Traži isti sto, da bude okrenuta leđima prema terasi, licem prema sali, naručuje malu bocu istog alzaškog ledenog vina. Aleks uzdahne, ona voli da jede, trebalo bi da pazi, da ponavlja to sebi. Težina joj stalno ide gore-dole. Ipak, i dalje to prilično dobro kontroliše. Može da se ugoji deset, petnaest kilograma, postane neprepoznatljiva, pa da dva meseca kasnije ponovo bude na početnoj težini. Za koju godinu neće više moći da se igra s tim.

Izvadi knjigu i zatraži još jednu viljušku kako bi je držala otvorenu dok večera. Kao i prethodne nedelje, preko puta nje, malo desno, sedi isti tip vrlo svetle smeđe kose. Večera s drugarima. Samo ih je dvojica, ali sudeći po onome što pričaju, ostali će stići svakog časa. Odmah ju je zapazio, čim je

ušla, ali se ona pravi da ne primećuje njegov uporan pogled. Tako će biti celo več. Čak i kad mu stignu ostali prijatelji, čak i kad počnu da naglabaju o poslu, devojkama, ženama, čak i dok budu pričali, na smenu, sve one priče u kojima su oni junaci, neće prestati da je gleda. Aleks se to dopada, ali neće otvoreno da ga podstiče. Ne izgleda loše, četrdeset – četrdeset pet godina, verovatno je bio lep, verovatno previše pije, zato ima tragičan izraz lica. To lice u njoj budi emocije.

Ispija kafu. Pravi samo jedan, pažljivo doziran ustupak: dok odlazi, upućuje pogled tom muškarcu. Samo jedan pogled. Aleks to radi savršeno, neprimetno, ali je zbilja boli što oseća na sebi taj žudni pogled, srce joj se steže od njega, kao da najavljuje tugu. Kad se radi o njenom životu, kao večeras, Aleks nikad ne kaže sebi reči, prave reči. Vidi da joj se mozak zaustavlja na zamrznutim slikama, kao da se film o njenom životu pokidao, ne može da se vrati unazad, da ponovo ispriča sebi priču, pronade reči. Ako sledeći put ostane duže, možda će je čekati napolju. Ko zna. U stvari, zna. Aleks odlično zna kako to ide. Uvek je otprilike isto. Njeni ponovni susreti s muškarcima nikad nisu prijatni, to je bar deo filma koji je već videla i koga se seća. Pa dobro, to je tako.

Pao je mrak, vreme je stvarno prijatno. Autobus je upravo stigao. Ona ubrza korak, vozač je vidi u retrovizoru, čeka je, ona požuri, ali se, u trenutku kad treba da uđe, predomisli: prošetaće, uhvatiće usput drugi, mahne vozaču, koji napravi pokret kao da mu je žao, s izrazom lica koji kaže „šta je tu je“. Ipak otvori vrata.

„Iza mene nema više autobusa, ja sam poslednji za večeras...“

Aleks se nasmeši, ćutke mu zahvali. Nema veze, pešačiće celim putem. Ići će Ulicom Falgjer, pa će produžiti Ulicom Labrust.

Tri meseca stanuje u toj četvrti, pored Kapije Vanv. Često se seli. Pre je živela nedaleko od Kapije Klinjankur, a pre toga u Ulici Komers. Mada neki ljudi mrze da se sele, njoj je to potrebno. Obožava da se seli. Možda je to isto kao s perikama, ima utisak da menja život. To je lajtmotiv. Jednoga dana će promeniti život. Nekoliko metara ispred nje beli kombi se penje s dva točka na pločnik kako bi se parkirao. Da bi mogla da prođe, Aleks se pribije uza zid zgrade. Oseća nečije prisustvo, to je neki muškarac, nema vremena da se okrene, dobije pesnicom udarac u leđa od koga ostaje bez daha. Izgubi ravnotežu, zaljulja se unapred, udari snažno čelom o karoseriju, uz prigušeni tresak, ispusti sve što drži ne bi li se uhvatila, ali nema za šta, on je zgrabi za kosu, ali uhvati samo periku, koja mu ostane u ruci. Izgovori psovku, koju ona ne razume, i besno ščepa, jednom rukom, punu šaku prave kose, a drugom je klepi u stomak: taj udarac pesnicom ubio bi i bika. Aleks ne stigne da jaukne, presamiti se i već sledećeg trena povraća. Taj čovek je stvarno jak, pošto je okreće prema sebi kao list papira. Obavio joj je ruku oko struka, čvrsto je drži i nabija joj loptu od tkanine u usta, duboko, sve do grla. To je on, čovek iz metroa, iz ulice, čovek iz prodavnice, to je on. Delić sekunde gledaju se u oči. Ona pokušava da ga udari nogom, ali joj on sada čvrsto steže ruke, poput mengela, ne može ništa protiv tolike snage; vuče je nadole, kolena joj popuštaju i ona pada na pod kombija. Tada je snažno šutne u bubrege i Aleks uleti u kombi; obrazom drlja po podu. On uđe za njom, grubo je okrene, nabije joj koleno u trbuh i udari pesnicom u lice. Udario ju je tako jako... On stvarno hoće da je povredi, on stvarno hoće da je ubije, to joj prolazi kroz glavu u trenutku kad dobije taj udarac pesnicom. Glava joj tresne o pod i odskoči, snažno je udarila zadnji deo glave, potiljak, tako je,

pomisli Aleks, to je potiljak. Neću da umrem, ne ovako, ne sada, to je jedino o čemu može da misli ako se izuzme reč „potiljak“. Zgrčila se u položaju fetusa, usta punih povraćke, glava samo što joj ne prsne, oseća kako joj silom povlači ruke na leđa, kako ih vezuje. Vezuje joj i gležnjeve. Neću sada da umrem, misli Aleks. Vrata kombija se grubo zatvore, motor zabruji punom snagom i vozilo se, naglo krenuvši, odvoji od pločnika; neću sada da umrem.

Aleks je ošamućena, ali svesna šta joj se dešava. Plače, guši se u suzama. Zašto ja? Zašto ja?

Neću da umrem. Ne sad.

2

Komesar Le Gen mu nije ostavio izbor preko telefona:

„Briga me kako se osećaš, Kamiju, ideš mi na živce! Nemam nikog, shvataš, nikog! Šaljem ti kola i smesta idi tamo!“

Napravio je pauzu, a onda je, da ga ne bi zakinuo, dodao: „I prestani da me nerviraš!“

Zatim je prekinuo vezu. To je njegov stil. Impulsivan. Kamij se obično ne obazire na to. Uglavnom ume da pregovara s komesarom.

Ali ovoga puta se radi o otmici.

A Kamij to ne želi, uvek je govorio da postoje dve ili tri stvari koje neće više da radi, u prvom redu otmice. Otkako je nastradala Irena, njegova žena. Pala je na ulici, u osmom mesecu trudnoće, i trebalo ju je odvesti u bolnicu. Onda je oteta. Nije više viđena živa. Kamija je to satrlo. Nemoguće je opisati njegov užas. Bio je skrhan. Danima kao da je bio paralisani, u bunilu. Kad je počeo da bunca, morali su da ga smeste u bolnicu. S klinike su ga prebacili u sanatorijum. Samim čudom je ostao živ. Svi su izgubili nadu. Svih tih meseci njegovog odsustvovanja s posla pitali su se da li će

se jednoga dana oporaviti. A kad se konačno vratio, bilo je čudno, zato što je ostavljao utisak da je potpuno isti kao pre Irenine smrti; jedino je ostario. Otada prihvata samo sporedne slučajeve. Bavi se zločinima iz strasti, okršajima kriminalaca, komšijskim ubistvima. Slučajevima u kojima su mrtvi iza, a ne ispred vas. Ne bavi se otmicama. Kamij hoće mrtve koji su mrtvi-mrtvijati, pouzdano, neosporno mrtvi.

„Ipak“, rekao je Le Gen, koji stvarno čini sve što može za Kamija, „izbegavanje živih nije perspektiva. Onda možeš da budeš pogrebni.“

„Ali...“, odgovorio je Kamij, „to i jesam!“

Poznaju se već dvadeset godina, međusobno se cene, ne boje se jedan drugog. Le Gen je Kamij koji se odrekao rada na terenu, Kamij je Le Gen koji se odrekao vlasti. Njih dvojicu dele prvenstveno dva čina i osamdeset kilograma. I trideset centimetara. Tako izražena, razlika deluje ogromno i tačno je da izgledaju maltene kao karikatura kada su zajedno. Le Gen nije mnogo visok, ali je Kamij mnogo nizak. Metar i četrdeset pet, verovali ili ne, on gleda svet odozdo, kao neko trinaestogodišnje dete. To mu je od majke, Mod Verhuyen, slikarke. Njena platna su izložena u desetak velikih svetskih muzeja. Izuzetna umetnica i strastveni pušač, živela je stalno okružena oreolom od dima cigareta, nemoguće ju je zamisliti bez tog plavičastog oblaka. Kamij tome duguje svoje dve najizraženije osobine. Od umetnice je nasledio neverovatan dar za crtanje, a od okorele pušačice fetalnu hipotrofiju zbog koje je muškarac od metar i četrdeset pet.

Gotovo nikad nije sreo nekoga koga može da gleda odozgo. Obratno, međutim... Takav stas nije samo fizički nedostatak. Kad se ima dvadeset godina, to je užasno poniženje, s trideset je prokletstvo, ali čovek od samog početka shvata

da je to sudbina. Jedna od onih stvari koje vas teraju da koristite krupne reči.

Zahvaljujući Ireni, stas je postao njegova snaga. Irena mu je omogućila da poraste iznutra. Kamij nikada nije bio tako... Kamij traži. Bez Irene ne nalazi čak ni reči.

Za razliku od Kamija, kod Le Gena je sve monumentalno. Ne zna se koliko je tačno težak, nikad ne otkriva koliko ima kilograma, jedni kažu sto dvadeset, drugi sto trideset, neki idu još dalje, to više nije ni bitno, Le Gen je ogroman, poput slona, s velikim otromboljenim obrazima hrčka, ali ima bistar pogled iz koga vrca inteligencija; niko to ne može da objasni, muškarci to ne žele da priznaju, ali skoro sve žene se slažu da je komesar izuzetno privlačan muškarac. Ko će ga znati zašto.

Kamij je čuo Le Gena kako se dere. Komandantovi napadi gneva ne ostavljaju snažan utisak na njega. Odavno... Mirno podiže slušalicu, okreće broj:

„Upozoravam te, Žane, pristajem da uzmem tu tvoju otmicu, ali ćeš je prebaciti Morelu čim se vrati zato što... (uzima zalet i naglašava svaki slog sa strpljenjem koje podseća na pretnju)... ja neću da se bavim tim slučajem.“

Kamij Verhuyen nikad ne viče. Ili samo retko. To je čovek od autoriteta. Nizak je, ćelav, lak, ali svi znaju da je Kamij čovek vidra. Neki zlonamernici kažu da Kamij ima glavnu reč, a ne Le Gen. I to im nije smešno. Kamij spusti slušalicu.

„Jebiga!“

Ovo je stvarno jagoda na torti. Utoliko pre što se otmica ne događa svaki dan, nismo u Meksiku, ovo je moglo da se desi u nekom drugom trenutku, kada je on na zadatku, na odmoru, negde drugde! Kamij lupi pesnicom o sto. Polako, pošto je on odmeren čovek. Ne voli ispade čak ni kod drugih.

Nema mnogo vremena. Ustane, zgrabi kaput i šešir, pa brzo siđe niz stepenice. Kamij je sitan, ali ima težak korak. Do Irenine smrti korak mu je bio prilično lak, ona mu je čak često govorila: „Koračaš kao ptica. Stalno imam utisak da ćeš poleteti.“ Irena je izgubila život pre četiri godine.

Automobil se zaustavlja ispred njega. Kamij uđe.

„Kako ti ono beše ime?“

„Aleksandar, še...“

Ugrize se za jezik. Ovde svi znaju da Kamij mrzi kad ga oslovljavaju sa „šefe“. Kaže da to liči na bolnicu, na TV seriju. Oštre ocene su tipične za njega. Kamij je protivnik nasilja sklon grubostima. Ponekad prasne. I pre je bio bandoglav, ali je s godinama, otkako je udovac, postao pomalo namćorast, razdražljiv. On je, u suštini, nervčik. Još ga je Irena pitala: „Zašto si uvek tako besan, ljubavi?“ Kamij joj je odgovarao s visine, ako se tako može reći za nekoga od metar i četrdeset pet, glumeći iznenađenje: „Ma da... Uopšte nemam razloga da budem besan...“ Naprasit i odmeren, grubijan i diplomata – retko se dešava da ga ljudi shvate na prvu loptu. I počnu da cene. Između ostalog, i zato što nije naročito veseo. Kamija je teško voleti.

Otkako se vratio na posao, pre skoro tri godine, uzima sve pripravnike, što je milina za šefove koji neće da se gnjave s njima. On, opet, neće da ponovo sastavi stalnu ekipu, nakon što se njegova raspala.

Kamij baci pogled na Aleksandra. Izgleda kao neko ko treba drugačije da se zove, nipošto Aleksandar. I pored toga, dovoljno je Aleksandar da bude za četiri glave viši od njega, što i nije neki naročit uspeh, a i krenuo je pre nego što mu je Kamij naredio, što je u najmanju ruku znak energičnosti.

Aleksandar juri kao strela, voli da vozi i to se vidi. Čovek bi pomislio da se GPS muči ne bi li nadoknadio početni

zaostatak. Aleksandar hoće da pokaže inspektoru da dobro vozi, sirena zavija, automobil odlučno prolazi ulicama, raskr-snicama, bulevarima, Kamiju noge landaraju na dvadeset centimetara od poda, desnom rukom se drži za sigurnosni pojas. Treba im manje od petnaest minuta da stignu na lice mesta. Deset do deset je uveče. Mada nije kasno, Pariz već izgleda pospano, mirno, to baš i nije grad u kome se otimaju žene. „Žena“, rekao je svedok koji je pozvao policiju. Bio je očigledno u šoku.: „Oteta, na moje oči!“ Nije mogao da dođe k sebi. Treba reći da to nije često iskustvo.

„Ostavi me ovde“, kaže Kamij.

Izađe i nabije malo šešir na glavu, a momak ode. Nalazi se na kraju ulice, na pedeset metara od prvih ograd. Kamij prelazi ostatak puta pešice. Kad ima vremena, uvek gleda da se izdaleka uhvati ukoštac s problemima, to je njegov metod. Prvi pogled je mnogo važan, pogotovo ako je sveobuhvatan, pošto se posle toga bavi bezbrojnim detaljima, činjenicama, nema se nikakva distanca. Tako je zvanično obrazložio sebi zašto je izašao na stotinak metara od mesta gde ga čekaju. Drugi razlog, onaj pravi, glasi: ne želi da bude tu.

Dok ide prema policijskim vozilima čije rotirajuće svetlo štrca po pročeljima, pokušava da dokuči šta oseća.

Srce mu lupa kao ludo.

Ne oseća se najbolje. Dao bi deset godina života da bude negde drugde.

Ali bez obzira na to koliko sporo prilazi, ipak je stigao.

Četiri godine ranije bilo je otprilike isto tako. U ulici u kojoj je živeo, pomalo nalik na ovu. Irena nije bila kod kuće. Trebalo je da se porodi za neki dan, da rodi dečaka. Trebalo je da bude u porodilištu; Kamij je jurio, trčao, tražio ju je, šta sve nije radio te noći da je pronađe... Bio je kao pomahnitao, ali uzalud... Posle je bila mrtva. Košmar u Kamijevom

životu počeo je sekundom nalik na ovu. Zato mu srce lupa kao ludo, hoće da iskoči, zuji mu u ušima. Probudio se osećaj krivice, za koji je mislio da je umrtvljen. Muka mu je zbog toga. Jedan glas mu više da pobegne, drugi da se suoči, grudi su mu stegnute, kao u mengelama. Kamij pomisli da će pasti. Umesto toga, pomeri ogradu kako bi ušao u obezbeđeni prostor. Dežurni policajac mu mahne izdaleka. Premda ne poznaju svi inspektora Verhuvana, svi ga prepoznaju. Čak i da nije neka vrsta legende, to je neminovno zbog njegove visine... I onoga što se desilo...

„Ah, to ste vi?!“

„Razočaran si...“

Luj krene izbezumljeno da mlatara rukama.

„Ne, ne, ne, ne, ni slučajno!“

Kamij se nasmeši. Oduvek je uspevao da ga sludi... Luj Marijani mu je dugo bio zamenik, poznaje ga kao svoj džep.

U početku, posle Ireninog ubistva, Luj ga je često posećivao na klinici. Kamij nije mnogo razgovarao s njim. Crtanje, koje mu je ranije bilo samo hobi, postalo mu je glavna, čak jedina aktivnost. Samo je to radio, po čitav bogovetni dan. Crteži, skice, krokiji gomilali su se u sobi čiji je bezlični karakter, inače, sačuvao. Luj bi se smestio i jedan bi gledao drveće u parku, a drugi svoja stopala. Rekli su jedan drugom gomilu stvari u tom ćutanju, ali to ipak nije vredelo isto kao reči. Nisu ih pronalazili. A onda, jednoga dana, Kamij mu je neočekivano objasnio kako bi više voleo da bude sam, nije želeo da uvlači Luja u svoju tugu. „Tužan policajac i nije neko zanimljivo društvo“, rekao je. Obojici je razdvojenost teško pala. Zatim je prošlo vreme. Kasnije, kad su stvari

krenule nabolje, bilo je prekasno. Kad žalost prođe, ono što ostane podseća pomalo na pustinju.

Odavno se nisu videli, osim u prolazu, na sastancima, brifinzima i takvim stvarima. Luj se nije mnogo promenio. Umreće star i mladolik, ima takvih ljudi. I dalje je elegantan. „Čak i kad sam obučen za venčanje, pored tebe izgledam kao klošar“, rekao mu je jednom Kamij. Treba reći da je Luj bogat, prebogat. S njegovim bogatstvom je isto kao s kilogramima komesara Le Gena: niko ne zna koja je to brojka, ali svi znaju da je pozamašna i da, zasigurno, neprestano raste. Luj bi mogao da živi od kamate i obezbedi narednih četiri-pet generacija. Umesto toga, radi kao pandur u kriminalističkoj policiji. Završio je silne škole koje mu nisu bile potrebne i u kojima je stekao obrazovanje u kome Kamij nikad nije uspeo da pronađe neku rupu. Luj je stvarno zanimljiv slučaj.

Smeška se, smešno mu je što ovako sreće Kamija, koji je stigao nenajavljen.

„To je tamo“, kaže pokazujući ogradu.

Kamij ubrzava korak dok ide iza mladog čoveka. Doduše, i ne tako mladog.

„Koliko ti je godina, Luje?“

Luj se okrene.

„Trideset četiri. Zašto?“

„Ništa, pitam tek onako.“

Kamij shvati da su na dva koraka od Burdelovog muzeja. Ponovo prilično jasno vidi lice *Strelca Herakla*. Pobjeda junaka nad čudovištima. Kamij nikad nije vajao, nikad nije imao telesnu građu potrebnu za to, i odavno više ne slika, ali i dalje crta, čak i posle duge depresije, to je jače od njega, to je sastavni deo njega, ne može da odoli, uvek je s olovkom u ruci, on tako posmatra svet.

„Znaš *Strelca Herakla* iz Burdelovog muzeja?“

„Znam“, kaže Luj.

Izgleda kao da mu je neprijatno.

„Ali zar on nije u Orseju?“

„Isti si davež kao i pre.“

Luj se nasmeši. Kod Kamija ovakva rečenica znači: mnogo si mi drag. Znači: ala vreme leti, koliko se dugo poznajemo nas dvojica? Ona, najzad, znači: nismo se videli maltene otkako sam ubio Irenu, zar ne? Čudno je što se opet nalaze na istom mestu zločina. Kamij se odjednom oseti dužnim da objasni:

„Zamenjujem Morela. Le Gen nije imao nikog pri ruci. Zamolio me je.“

Luj ćutke pokaže da razume, ali je i dalje sumnjičav. Ipak je čudno što je inspektoru Verhuvenu privremeno poveren jedan ovakav slučaj.

„Pozvaćeš Le Gena“, nastavlja Kamij. „Trebaju mi ljudi. Smesta. S obzirom na to koliko je sati, nećemo bogzna šta uraditi, ali bar da pokušamo...“

Luj klimne glavom i uzme mobilni. On isto tako gleda na stvari. Ovakvim slučajevima može da se priđe s dva kraja. Onog na kome je otmičar ili onog na kome je žrtva. Prvi je sigurno daleko. Žrtva možda živi u ovoj četvrti, možda je oteta blizu kuće – nije samo Irenin slučaj naveo dvojicu muškaraca da to pomisle, to pokazuje statistika.

Ulica Falgjer. Večeras stvarno ne mogu da izbegnu vajare. Odmiču sredinom ulice, koja je zatvorena. Kamij podigne oči ka spratovima, na svim prozorima gori svetlo, ovo je spektakl večeri.

„Imamo svedoka, samo jednog“, kaže Luj sklapajući mobilni. „I mesto vozila koje je poslužilo za otmicu. Trebalo bi da stignu forenzičari.“

Oni upravo stižu. Brzo gurnu ogradu i Luj im pokaže prazno mesto kraj pločnika, između dva vozila. Odmah izađu četiri forenzičara s opremom.

„Gde je?“, upita Kamij.

Inspektor gubi strpljenje. Jasno se oseća da ne želi da ostane tu. Mobilni mu zavibrira.

„Ne, gospodine tužioče“, odgovori, „dok je informacija stigla do nas preko komesarijata u petnaestom arondismanu, bilo je već kasno za blokadu.“

Za razgovor s javnim tužiocem, ton je hladan, na granici neljubaznosti. Luj se stidljivo udalji. On shvata Kamijevo nestrpljenje. Da je posredi maloletno dete, već bi bila proglašena uzbuna zbog otmice, ali radi se o odrasloj ženi. Sami će se snaći.

„Biće vrlo teško ispuniti to što tražite, gospodine tužioče“, kaže Kamij.

Spustio je glas za još jedan ton. I govori presporo. Oni koji ga poznaju znaju da kod njega takvo ponašanje obično nešto najavljuje.

„Vidite, gospodine, u trenutku dok s vama razgovaram ima... (podigne pogled), rekao bih... stotinak ljudi na prozorima. Ekipe koje idu od vrata do vrata obavestiće još dvesta-trista njih. Dakle, ukoliko znate kako da sprečimo širenje vesti u takvim okolnostima, voleo bih to da čujem.“

Luj se tiho nasmeje. Od Verhuvena može da se očekuje ovako nešto. Obožava ga. Zato što vidi da je isti kakav je bio. Za četiri godine je ostario, ali se i dalje nimalo ne usteže. Zna da zada muke pretpostavljenima.

„Naravno, gospodine tužioče.“

Po Kamijevom tonu se jasno vidi da uopšte nema nameru da ispuni obećanje koje je upravo dao, ma kakvo ono bilo. Prekine vezu. Ovaj razgovor ga je ozlovoljio i više nego okolnosti.

„I gde je, jebote, taj tvoj Morel?“

Luj nije ovo očekivao. „Tvoj Morel“. Kamij nije fer, ali ga Luj razume. Uvaliti ovaj slučaj čoveku poput Verhuvena, koji je već sklon potištenosti...

„U Lionu“, odgovori mirno Luj. „Zbog evropskog seminara. Vraća se prekosutra.“

Ponovo su krenuli prema svedoku koga čuva policajac u uniformi.

„Idete mi na onu stvar!“, otme se Kamiju.

Luj ćuti. Kamij stane.

„Izvini, Luje.“

Ne gleda ga, međutim, dok mu to govori, gleda u svoja stopala, a zatim ponovo u prozore zgrada, sa svim onim glavama koje gledaju u istom pravcu, kao u nekom vozu koji kreće u rat. Luj bi hteo nešto da kaže, ali nema svrhe. Kamij donosi odluku. Najzad pogleda Luja:

„Pa dobro, hoćemo li onda...?“

Luj podigne pramen. Desnom rukom. Kod njega je to podizanje pramena govor. Desna ruka u ovom trenutku znači: naravno, slažem se, tako ćemo da uradimo. Luj pokazuje priliku iza Kamija.

To je muškarac od nekih četrdeset godina. Šetao je psa, nešto što sedi kraj njegovih nogu i što je Bog sklepa na dan kad je bio premoren. Kamij i pas se pogledaju i zamrže istog trena. Pas zareži, a onda krene da uzmiče cvileći sve dok ne udari u gazdina stopala. Gazda se još više iznenadi nego pas kad Kamij stane ispred njega. Pogleda Luja, iznenađen što neko te visine može da postane šef u policiji.

„Inspektor Verhuven“, kaže Kamij. „Hoćete da vam pokažem legitimaciju ili mi verujete na reč?“

Luj uživa. Zna šta sledi. Svedok će reći:

„Ne, ne, u redu je... Samo...“

Kamij će ga prekinuti i pitati:

„Samo šta?“

Ovaj će se ušeptljati:

„Očekivao sam, vidite... samo sam...“

Posle toga postoje dve mogućnosti. Ili da ga Kamij gurne na stranu na koju je već nagnut, a onda mu jako steže glavu sve dok ne zatraži milost. Ponekad je neumoljiv. Ili da oduстане. Kamij ovoga puta odustaje. Imaju posla s otmicom. S hitnim slučajem.

Svedok je, dakle, šetao psa. I video je kako je oteta neka žena. Na njegove oči.

„Dvadeset jedan sat“, kaže Kamij. „Jeste li sigurni da je bilo toliko?“

Svedok je isti kao svi, kad priča o nečemu, on, u suštini, priča o sebi.

„Siguran, zato što u pola deset uvek gledam sudare na *No-Limitu*...! Izvodim psa neposredno pre toga.“

Počinju od napadačevog fizičkog izgleda.

„Bio je, znate, okrenut iz poluprofila. Ali tip je krupan, grmalj.“

Ima stvarno utisak da pruža dragocenu pomoć. Kamij ga gleda, već mu je dosta svega. Luj ga ispituje. Kosa? Godine? Odeća? Nije ga dobro video, teško je, naravno, reći.

„U redu. A kola?“, predloži Luj ohrabrujućeg izraza lica.

„Beli kombi. Znate oni kakve voze majstori?“

„Koja vrsta majstora?“, prekine ga Kamij.

„Tja, šta znam koja vrsta... Ne znam, majstori!“

„A šta vas navodi da to kažete?“

Oseća se da Verhuyen preuzima ispitivanje. Čovekova usta ostaju poluotvorena.

„Svi majstori imaju takve kombije“, kaže najzad, „zar ne?“

„Da“, kaže Kamij, „i čak na njima ispisuju ime, telefon i adresu. To je nešto poput besplatne pokretne reklame, jelda? Dakle, šta je na tom kombiju napisao taj vaš majstor?“

„E pa na ovom nije ništa pisalo. Ili bar ja nisam ništa video.“ Kamij je izvadio beležnicu.

„Pišem. Možemo, dakle, reći... nepoznata žena koju je oteo nepoznati majstor u nekim kolima... Jesam li nešto zaboravio?“

Vlasnika psa obuzima panika. Usne mu podrhtavaju. Okrene se ka Luju. I onda se trudi da pomogneš. Sad i nikad više.

Iscrpljen, Kamij zatvori beležnicu i okrene se na drugu stranu. Luj preuzme štafetu. Ovo jedino svedočenje nije bogzna šta, moraće da se zadovolje onim što imaju. Kamij čuje nastavak ispitivanja iza svojih leđa. Marka vozila („Možda ford... Ne razumem se najbolje u marke, znate, već dugo nemam kola...“), ali žrtva je žena („sto posto“). Opis muškarca je zbrkan („Bio je sam, ili bar nisam video nikog drugog...“). Ostaje još način. Grub.

„Vrisnula je, otimala se... on ju je onda snažno udario pesnicom u stomak. Nije bio nimalo nežan! Tada sam viknuo. Da bih ga uplašio, shvatate...“

Kamija ova pojašnjenja pogađaju pravo u srce, kao da lično prima svaki udarac. Jedan prodavac je video Irenu na dan otmice. Bilo je isto ovako, nije imao šta da kaže, nije video ništa, ili skoro ništa. Isto. Bogami, videćemo. Odmah se vrati nazad.

„Gde ste tačno bili?“, upita.

„Tamo...“

Luj gleda u zemlju. Čovek ispruži ruku, s uperenim kažiprstom.

„Pokažite mi.“

Luj zažmuri. Pomislio je isto što i Kamij, ali on ne bi uradio ono što će Verhuven uraditi. Svedok povuče psa, krene pločnikom, koračajući između dvojice policajaca, pa se zaustavi.

„Oprilike ovde...“

Procenjuje, okreće se na jednu, pa na drugu stranu, mršti se, tja, otprilike. Kamij hoće potvrdu.

„Ovde? Niste bili dalje?“

„Ne, ne“, odgovori pobedonosno svedok.

Luj dolazi do istog zaključka kao Kamij.

„Znate, i šutirao ju je...“, kaže čovek.

„Jasno mi je“, zaključuje Kamij. „Vi ste, dakle, ovde. Koliko je to daleko?“

Ispitivački gleda svedoka.

„...četrdeset metara?“

Da, momak je zadovoljan procenom.

„Vidite ženu koju tuku, otimaju, na četrdeset metara od vas, i šta uradite? Hrabro viknete.“

Podigne pogled na svedoka, koji brzo trepće, kao da je uzbuđen.

Kamij je uzdahnuo, ne rekavši ni reč, i udaljio se, pogledavši samo još jednom džukelu, koja izgleda isto tako hrabro kao njen gazda. Oseća se da gori od želje da je šutne.

Obuzela ga je... kako se ono kaže... traži pravu reč... neka vrsta potištenosti, pomalo je... naelektrisan. Zbog Irene. Okrene se, pogleda pustu ulicu. I najzad ga prodrma struja. Shvati. Dovde je radio svoj posao, stručan, metodičan, sistematičan, preduzeo je korake koji se od njega očekuju, ali je tek sada, prvi put otkako je stigao, istinski svestan da je na tom mestu, pre manje od jednog sata, oteta jedna žena od krvi i mesa, da je jedna žena vrištala, da je pretučena,

ubačena u kombi, da je zarobljena, izbezumljena, možda zlostavljana, da je svaki minut važan i da on neće da bude uvučen u to zato što hoće da ostane na distanci, da se zaštiti, neće da radi svoj posao, posao koji je odabrao. I koji je zadržao posle Irenine smrti. Mogao si da postupiš drugačije, kaže sebi, ali nisi. Ti si u ovom trenutku ovde i za tvoje prisustvo postoji samo jedno opravdanje: treba da pronađeš ženu koja je upravo oteta.

Kamiju se vrti u glavi. Jednom rukom se oslanja na karoseriju nekih kola, a drugom razlabavljuje čvor na kravati. Za nekoga koga nesreća tako lako slomi nije dobro što se nalazi u ovoj situaciji. Luj mu je upravo prišao. Svako drugi bi ga pitao: „Jeste li dobro?“ Ali ne i Luj. On stoji pored Kamija, gleda negde drugde, onako kako se čeka presuda: strpljivo, uzbuđeno, zabrinuto.

Kamij odagna osećaj slabosti. Kao da se stresao. Onda se obrati forenzičarima, udaljenim tri metra od njega:

„Šta imate?“

Ide ka njima, čisti grlo. Kad je mesto zločina na ulici, problem je što sakupite sve i svašta, ko će ga znati šta u toj gomili ima veze s vašim slučajem.

Viši od dvojice forenzičara podigne glavu ka njemu:

„Pikavce, jedan novčić... (nagne se ka plastičnoj kesici spuštenoj na njegovo koferče)... strani novčić, kartu za metro, a malo dalje papirnu maramicu (upotrebljenu) i plastični poklopac od olovke.“

Kamij pogleda plastičnu kesicu s kartom za metro, pa je podigne prema svetlu.

„I očigledno su je“, doda momak, „dobro protresli.“

U slivniku su tragovi povračke, koje njegov kolega pažljivo sakuplja sterilnom kašičicom.

Komešanje pored ograde. Nekoliko policajaca u uniformi prilazi im sitnim korakom. Kamij broji. Le Gen mu je poslao petoricu.

Luj zna šta mu je činiti. Tri ekipe. Upoznaće ih s prvim elementima, pročešljaće okolinu, neće ići mnogo daleko, s obzirom na to koliko je sati, podeliće naređenja, on i Kamij su dobro uhodani. Jedan policajac će ostati s Lujem da ispituju ljude iz kraja, pozvaće one koji gledaju s prozora i koji su najbliže mestu otmice da siđu.

Oko dvadeset tri sata Luj Zavodnik pronalazi jedinu zgradu u ulici koja još ima kućepaziteljku u prizemlju, što je u Parizu retkost. Očarana je Lujevom otmenošću. Zahvaljujući tome, njena kućica postaje glavni štab policije. Kućepaziteljku odmah dirne kad vidi kolicki je inspektor. Gane je fizički nedostatak tog čoveka, kao kad vidi napuštene životinje. Odmah stavi pesnicu na usta, o bože, o bože, o bože. Sažali se pred tim prizorom, zadrhti, zanemoća, zar to nije tužno? Krišom gleda inspektora tužno žmireći, kao da on ima neku otvorenu ranu i kao da ona deli njegovu patnju.

Odvede Luja u stranu i upita ga:

„Hoćete da potražim stoličicu za vašeg šefa?“

Kao da se Kamij upravo smanjio, kao da treba nešto preduzeti.

„Ne hvala“, odgovori Luj Smerni zažmurivši. „Dobro je ovako, neizmerno vam hvala, gospođo.“

Luj joj uputi divan osmeh. Rezultat: ona skuva pun bokal kafe, za sve.

U Kamijevu šolju doda kašičicu moke.

Svi timovi su se bacili na posao. Kamij srkuće kafu dok ga kućepaziteljka sažaljivo gleda. Luj razmišlja. On to voli da

radi, Luj je intelektualac, on sve vreme razmišlja. Pokušava da shvati.

„Otkup...“, kaže oprezno.

„Seks...“, kaže Kamij. „Ludilo...“

Mogle bi da se nabroje sve ljudske strasti: želja za uništavanjem, posedovanjem, pobunom, osvajanjem. Obojica su bili svedoci kobnih strasti, a sada su u kućepaziteljkinj kućici, kao kipovi... Maltene dokoni.

Pregledali su okolinu, pozvali ljude da siđu, uporedili svedočenja, glasine, mišljenja ovih i onih, zvonili na vrata na osnovu uverenja odbačenih već sledećeg trena. Na to je otišao jedan deo noći.

I ništa. Zasad. Oteta žena verovatno ne stanuje u toj četvrti, ili bar ne stanuje u neposrednoj blizini mesta otmice. Ovde je, izgleda, niko ne poznaje. Opisi triju žena mogli bi da odgovaraju, one su na putu, odselile su se, otišle odatle...

Kamiju to ne govori ništa korisno.